

כו' בשבט תשע"ז

22.2.2017

לכבוד : עמיחי זיידר
סמנכ"ל תפעול
חיפה כימיקלים בע"מ

**הנדון: החלטת המשרד להגנת הסביבה בהליך השימוע לפני אי חידוש היתר הרעלים –
לאחר בחינת מסמכי חברת חיפה כימיקלים בע"מ**

רקע

1. לאחר שהמשרד מצא כי פעילות ייבוא האמוניה למפרץ חיפה מהווה סיכון לבריאות הציבור ולסביבה, החל מה-5 בספטמבר 2012 ועד היום נקבע בהיתרי הרעלים של החברה, כי המשרד יאפשר את המשך הפעלת מיכל האמוניה במסוף הכימיקלים עד לתאריך 1.03.2017 או עד להקמת מפעל לייצור אמוניה, המוקדם מבין השניים.
2. לאחר שלא הוגשו הצעות במכרז, ביצע המשרד להגנת הסביבה בחינה מחודשת של עמדתו, אשר בחנה קשת של תרחישים, בהם תרחישי שגרה, בהתאם למהדורה המעודכנת של מדיניות מרחקי ההפרדה ממקורות נייחים, ותרחישי אסון טבע, וחזר ומצא כי מערך ייבוא האמוניה מהווה סיכון לחיי אדם ברצפטורים ציבוריים הסמוכים לו.
3. לאור האמור לעיל, זימן המשרד להגנת הסביבה את החברה לשימוע, בטרם קבלת החלטה על אי חידוש היתר הרעלים למערך ייבוא האמוניה, ב-1.3.17 והזמין את החברה להשמיע את טענותיה בנושא.
4. בסיכום השימוע מתאריך 25.12.2016 הודיע המשרד כי יתיר את המשך הפעלת מערך ייבוא האמוניה עד ה-1.3.17 ולא יחדש אותו לאחר מכן, אלא אם ישוכנע כי המפעל יכול להפחית את הסיכונים הקיימים מהמערך ייבוא לרמה קבילה, וזאת באמצעות הגשת דו"ח הערכת סיכונים בהתאם למדיניות מרחקי ההפרדה של המשרד, בחינת אמצעים להפחתת הסיכונים ולוח זמנים ליישום, אשר על המפעל יהיה להגיש למשרד עד ל-1.2.17. הובהר כי במסגרת בחינה זו, על המפעל להציג גם הערכת סיכונים מתרחישי אסונות טבע ובכלל זה מרעידות אדמה. כמו כן, על המפעל להציג חלופות למערך ייבוא האמוניה, לרבות לוחות זמנים ליישום.
5. בהמשך להליך השימוע ובנוסף לאליו, עוגנו דרישות בתנאי היתר הרעלים של החברה, שחודש באותה עת, ואת היתר הרעלים ליווה מכתב, אשר חזר על האמור בדרישות השימוע.
6. במועד 31.1.17 התקבלה במשרדינו תגובת חיפה כימיקלים אשר כללה מסמכים במענה לדרישות סעיפים 7 ו-8 לתנאים המיוחדים בהיתר הרעלים. באותו יום, ה-31.1.17, התקבל במשרד גם מסמך השגות של חברת חיפה כימיקלים על סיכום השימוע (אשר נושא את התאריך ה-12.1.17). מסמכים אלה נחלקו להתייחסות לסעיף 7 לתנאים המיוחדים להיתר הרעלים, שכותרתו מדיניות מרחקי הפרדה, וסעיף 8, שכותרתו מניעת סיכונים לאוכלוסיה כתוצאה מאירוע רעידת אדמה. במסגרת המסמכים שהוגשו, לא נמצאו מסמכים העוסקים בחלופות למערך ייבוא האמוניה.

התייחסות המשרד להגנת הסביבה למסמכים שהוגשו

7. בנוגע להשגותיכם על סיכום השימוע יובהר, כי סיכום השימוע מטרתו לשקף את הנאמר בשימוע ואינו מהווה חזרה על ההתראה וזימון לשימוע. ככל שהיו לחברה השגות היה עליה להשמיען במהלך השימוע, ולא לנסות להכניסן לסיכום השימוע בדיעבד.
- יובהר כי במסגרת השימוע חברת חיפה כימיקלים לא העלתה טענה על כך שהיא מייבאת את האמוניה עבור מדינת ישראל. יתרה מזאת, התייחסות לנושא זה אף זכתה למענה במכתבי מיום ה- 22.1.17.
- כמו-כן, במסגרת השימוע חברת חיפה כימיקלים אכן העלתה את הסתייגותה בנוגע לבחינת החלופות, אולם כפי שמצוין בסיכום, טענה זו נדחתה על ידי אנשי המשרד, ולפיכך דרישה זו מופיעה בסיכום מנהל המחוז.
8. מבחינת המסמכים הנוגעים למדיניות מרחקי הפרדה עולה כי סקר הסיכונים אינו מקובל על המשרד להגנת הסביבה ואינו מוכיח הסרה של הסיכון ועמידה בקריטריון הקבילות לפי מדיניות מרחקי הפרדה. זאת, מן הנימוקים הבאים:
- א. סקר הסיכונים שהוגש אינו תואם את תרחישי הייחוס הרלבנטיים מתוך מדיניות המשרד בעניין מרחקי הפרדה, כפי שהונחתה החברה לבצע במסגרת השימוע.
- תוצאות סקר הסיכונים התבססה על תרחישים והערכות שאינם מקובלים ואינם מהווים את תרחישי הייחוס של המשרד. כך, למשל, התבססה חיפה כימיקלים על אמצעים אקטיביים, המחייבים התערבות אדם לשם הפסקת אירוע דליפת אמוניה שעלול להתרחש.
- זאת, כאשר עמדת המשרד, אשר התחזקה מאוד לאור אירועים שהתרחשו בעולם, היא שניתן להסתמך על אמצעים פסיביים בלבד לצורך הקטנת מרחק הפרדה כלומר על אמצעים אשר מתפקדים מעצם קיומם ואינם דורשים אנרגיה או התערבות אנושית לצורך הפעלתם.
- נציין כי קיים חריג המאפשר שימוש באמצעים אקטיביים כאשר במקביל מנותחים תרחישים מחמירים יותר.
- ב. הסקר לא כלל הוכחת התכנות לחלופות שהוצעו להסרת או להפחתת הסיכון ולא הוצע תכנון הנדסי ראשוני לגבי החלופות המוצעות.
- בנוסף, לאור המצב הסטטוטורי והחוקי היום, בו אין למערך ייבוא האמוניה היתר בניה, לא ניתן בעת הזו ליישם חלק מהחלופות המוצעות.
9. מהאמור לעיל, עולה כי חברת חיפה כימיקלים לא הצליחה להוכיח באופן מניח את הדעת בסקר הסיכונים והחלופות כי היא קבילה וכיצד תוכל להסיר את הסיכון לאוכלוסיה בהתאם למדיניות מרחקי הפרדה.
- (מצ"ב התייחסות אגף חומרים מסוכנים לסקר הסיכונים ממערך ייבוא האמוניה – נספח א')**
10. בחינת המסמכים אשר הוגשו בנוגע למניעת סיכונים לאוכלוסיה בעת רעידות אדמה או צונאמי, מצביעה על כך שלא ניתן לקבל את הסקרים שהוגשו על ידי המפעל וזאת בשל ליקויים וחוסרים, בסקר הסיכונים הסייסמיים וסקר הסיכונים ההנדסיים.
- לאור זאת, לא ניתן לקיים דיון בפתרונות המוצעים על ידי יועצי חיפה כימיקלים, מכיוון שהם מבוססים על דוחות וסקרים, אשר אינם קבילים מבחינת המשרד להגנת הסביבה.

11. מכאן, חיפה כימיקלים לא עמדה בנטל שהוטל עליה להראות כי לא נובע סיכון מפעילותה, כתוצאה מרעידות אדמה וצונאמי.

(מצ"ב התייחסות אגף חירום לענין עמידות מיכל האמוניה השייך לחברת "חיפה כימיקלים" בעת רעידת אדמה או צונאמי וחוות הדעת עליהן הסתמכה – נספח ב')

סיכום

12. לאור האמור לעיל, הערכת הסיכונים כפי שהובעה בחוות דעתנו מיום 1.12.2016 עומדת בעינה, ולפיה מערך האמוניה מעמיד את הציבור ואת הסביבה, בסיכון שאינו קביל הן בשגרה והן בזמן אסונות טבע, כגון רעידת אדמה וצונאמי.

13. חברת חיפה כימיקלים לא עמדה בחובתה להראות כי לא נשקף סיכון כתוצאה מפעילותה, או לחלופין כי ניתן להפחית את מידת הסיכון לכזו שהיא קבילה מבחינת המשרד, בהתאם למדיניות המשרד בנושא מרחקי הפרדה וכן מניעת הסיכון מאסונות טבע.

14. על אף שנדרשה בסיכום השימוע, חיפה כימיקלים לא הגישה יחד עם סקר הסיכונים גם חלופות למערך ייבוא האמוניה, הכוללות לוחות זמנים ליישום.

15. לאור כל האמור לעיל, המשרד להגנת הסביבה לא יוכל לחדש את היתר הרעלים למערך ייבוא האמוניה ובכלל זאת, לאחסון אמוניה במיכל.

16. עם זאת, בשל פניית מנכ"ל משרד הכלכלה, אשר הבהירה כי הפסקת אספקת האמוניה ללא הסדרה חלופית, תביא בנוסף לפגיעה בתעשיית הדשנים, גם לקשיים בפעילות של כ-100 מפעלים נוספים הנותנים שירותים למגוון תעשיות חיוניות למדינת ישראל, מלבד הפגיעה הקשה בתעשיית הדשנים הישראלית הפסקת אספקת האמוניה ללא הסדרה ובשל הצורך בהערכות להחזקת מלאי חירום, יאות המשרד להאריך את היתר הרעלים ב-90 יום נוספים, על מנת שהתעשייה תוכל למצוא מענה חלופי לאספקת האמוניה, מבלי שפעילות תפגע ועל מנת שהמדינה תוכל להערך בכל הנוגע למלאי החירום.

17. לאור זאת, היתר הרעלים יחודש לתקופה של שלושה חודשים בלבד ועד לא יאוחר מה-1.6.17.

18. מובהר כי בשל העובדה שהארכת היתר הרעלים נועדה בעיקרה על מנת לאפשר לכלל התעשייה במשק להערך למציאת מענה חלופי לאספקת אמוניה, על החברה להוסיף ולספק אמוניה לצרכניה. במידה ובתוך תקופת 90 הימים, החברה תפסיק את אספקת האמוניה לכלל התעשייה, המשרד ישקול לשלול את היתר הרעלים עוד קודם לכן.

19. במסגרת תקופת 90 יום יתווספו לחברה הדרישות הבאות:

א. על החברה יהיה להגיש לאישור מחוז חיפה במשרד להגנת הסביבה עד לא יאוחר מתאריך ה-1.4.17:
(1) תכנית לריקון מיכל האמוניה, כך שב-1.6.17 המיכל יהיה ריק לחלוטין. לאחר אישורה, ליישמה בליווי המשרד להגנת הסביבה.

(2) תכנית להערכות המפעל לעבודה ללא מיכל האמוניה.

ב. החל ממועד ה-1.3.2017 חל איסור על הוספת אמוניה למיכל, אלא באישור המשרד להגנת הסביבה, לאחר שהובהר מה מטרת ייבוא האמוניה והוכח כי האמוניה שבמיכל אינה מספיקה לצרכי כלל המשק.

ג. ריקון המיכל מתחת לכמות של 2250/3000 טון אמוניה, אשר מהווים את מלאי החירום של המדינה, יעשה רק באישור המשרד להגנת הסביבה.

בברכה,

שלמה כץ

מנהל מחוז חיפה

העתק:

ח"כ זאב אלקין- השר להגנת הסביבה.
ח"כ ירון מזוז- סגן השר להגנת הסביבה.
מר ישראל דנציגר- מנכ"ל המשרד להגנת הסביבה.
מר נדב שחר- מנכ"ל חיפה כימיקלים בע"מ.
גבי שולי נור – סמנכ"לית בכירה לתעשיות ורישוי עסקים, המשרד להגנת הסביבה
עו"ד דלית דרור- יועצת המשפטית, המשרד להגנת הסביבה.
גבי רומי אבן דן- רא"ג חומרים מסוכנים, המשרד להגנת הסביבה.
מר גלעד בן ארי- רא"ג חירום, המשרד להגנת הסביבה.
עו"ד נעה גשף עו"ד הדס פיקסלר / עו"ד יעל בן עמוס / עו"ד נעמה שחל- לשכה משפטית,
המשרד להגנת הסביבה.
עו"ד סלאם חלומי/ אודליה לוי שלוי / אולג ליובל- כאן.

אז יופי יהם - ראש עיריית חיפה.

מנ104-פברואר2017

פל 15 א' ת.ד. 531 חיפה 33095 | טל': 04-8632300 | פקס: 04-8632288

www.sviva.gov.il

